

Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka 50 para.

Uredništvo v
Murski Soboti
Rokopise ne vrača
Izhaja vsako soboto in stane s poštino vred za celo leto 40 Din, za pol leta 20 Din, za četrt leta 10 Din

NAŠ DOM

Narodno-socialističen tednik

Upravištvo v
Murski Soboti
Ogiasi:
□ em stane 1 Din
Ogiasi za celo stran, za 1/2 in za 1/4 strani stanejo 15 para za 1 □ em
Pri večkratni objavi primeren popus.

25. štev.

Murska Sobota, dne 8. septembra 1923.

I. leto.

Protestno zborovanje proti ukinitvi meščanske šole v Murski Soboti.

Veliko ogorčenje je vzbudila notica v „Slov. Narodu“ štev. 200 od 2. tm., ki sporoča, da se sobočka meščanska šola ukine. Notica slove: Meščansko šolo v M. Soboti je ministrstvo prosvete ukinito radi premalega števila učencev, ki so se javili za gimnazijo in za meščansko šolo ter vsled pomanjkanja učnih prostorov. Za ukinitenje šole se je izreklo prebivalstvo samo po svojih zastopnikih, ki so prosili za razširjenje gimnazije. Ta se razširi v osemrazredno. Ukinitve meščanske šole se izvrši na ta način, da se letos že več ne otvori I. razred.

V Murski Soboti je zbudila ta notica nevoljo. Vse politične stranke, ki nimajo krajevne organizacije v Murski Soboti, zlasti pa trgovski gremij in Skupna obrtna zadruga so se odločili, da takoj skličejo protestni shod. Minuli torek, dne 4. tm. se je v hotelu Dobraj v Murski Soboti zbrala polna dvorana prizadetih starišev in drugih prijateljev šolstva in to iz vseh stanov. Predvsem je bilo mnogo obrtnikov-mojstrov, kar kaže, da se ti zavedajo velike važnosti meščanske šole za obrtni naščaj.

Za predsednika shoda je bil izvoljen krojaški mojster g. Ahčin, ki je prečital Narodovo notico, imenoval zapisnikarjem g. Hočevarja in nato dal besedo g. Lapajnetu, ki je v kratkem in jedrnatem govoru povedal kakšnega pomena je meščanska šola v splošnem, posebno pa še pri nas. Dejal je: „Ako ima Slovenija 30 meščanskih šol, t. j. na vsakih 22.000 prebivalcev po 1, bi bil pač kulturni škandal ako ne bi imeli mi prekmurci za 90.000 ljudi samo 2 meščanski šoli.“

G. Dremel, preprosti delavec, je jako dobro povedal, kako v živo zadene ukinitve meščanske šole nižje sloje, ki niso zmožni, dati študirati svojo deca v Maribor ali v Ljubljano, a vendar hočejo, da doseže njihova deca večjo izobrazbo, kakor pa jih imajo njih stariši sami. Meščanska šola je za preprosto ljudstvo koristnejša kakor katerakoli druga šola, ker ona vzgaja za življenje in naša volja je, da se nobena šola ne ukine ampak, da se snujejo še nove. G. Dremel je žel za svoj govor obilo pohvale.

G. notar Koder je imenom demokratske stranke povdarjal pomen meščanske šole za gospodarski razvoj Prekmurja. Opozarjal je tudi na narodni moment, ki je ravno tako važen kakor vsak drugi, zlasti pa tu ob nemško-madžarski meji.

Za narodno-socialistično stranko je govoril dr. Vesnik. Dejal je: V izobrazbi je moč naroda, a šolstvo je ključ do izobrazbe in do kulturnega napredka. Pred vojno so vse kulturne države gradile leto za letom nove šole. Nato je prišla svetovna vojna in pet let narodi niso delali ničesar drugega, kakor razbijali in morili so. Sedaj, ko je vojne konec, bi morali poyšod delovati na to, da se šolstvo dvigne. A kaj vidimo? Poyšod, zlasti pa v nekaterih nasledstvenih državah, posebno na

Madžarskem in v Nemški Avstriji ukinjajo mnogo šol. V zadnjem času pa tudi pri nas v Jugoslaviji. Iz dveh razlogov je ukinjajo: Prvič zato, da štedijo, drugič, da zabranijo sproletarižiranje študirancev. — Prvi razlog je ničeven, kajti, ako hoče vlada štediti, potem štedi drugod, naj skrči število vojaštva, ministarstev, naj se štedi v ministarstvih samih, na dvoru in raznih komisijah, toda na šolskem polju nikar! Drugi razlog je tehten. Kajti nadprodukcija študirancev povzroča socialno zlo, bedo celega stanu. Toda ta razlog za Slovenijo, zlasti pa za Jugoslavijo ne drži, kajti pri nas je še premalo študirancev, premalo učiteljev, pramalo zdravnikov, inženirjev itd. A če jih bomo imeli kedaj preveč, pa jih bomo poslali kam drugam in mesto težakov bomo eksportirali in pošiljali v inozemstvo, zlasti v Ameriko, študirance. In ne bo nam to v kvar! Za enkrat pa je Jugoslavija še tako revna na študirancih, da ni v najmanjšem nič utemeljena bojazen, ki so jo napr. pred kratkim izražali nekateri in celo zahtevali, da se v tem letu v Sloveniji na učiteljiščih naj ne otvori nobeden letnik. Sicer pa meščanska šola ne producira uradnikov, marveč nudi nadarjenim ljudskošolskim učencem le nekoliko višjo izobrazbo. Meščanska šola v svojem bistvu ni nič drugega kakor nekaka višja stopnja osnovne šole in zato nadvse važna za obrtnike in trgovce. — Glavni razlog, ki govori sploh proti vsaki ukinitvi kake šole v Prekmurju in v Sloveniji, pa je: mi Slovenci smo straža Jugoslavije proti Nemcem in Italjanom. Ta dva sosedna naroda, stoječa na najvišji stopnji kulture, se vjedata v naše telo ter nam sežeta po našem nacionalnemu življenju. Ne z nožem, ne z puško nam ne pretita, marveč s svojo višjo kulturo. Proti takemu orožju pa se moremo uspešno postaviti v bran le, ako se dvignemo na stopnjo, na kateri stoje oni. Brez razvitega šolstva pa je to nemogoče. Zato: še več šol v Slovenijo in v Prekmurje! Socialističnega stališča je zastopati mnenje: Delavec, ki nima gmotnih sredstev a je naobražen, da si lahko pomaga s svojim umom, ima s tem v rokah bojno sredstvo, ki ga usposoblja za življenjski boj. Izobrazba je delavcu kapital, zato se nobena socialistična stranka ne more strinjati s tem, da se brez nujne potrebe ukine kaka šola. Pa še eno je važno: izobrazba predvsem vodi delavca do idealne socialistične države enakopravnosti in enakosti. Zato je, tako je zaključil dr. Vesnik, narodno-socialistična stranka tudi proti ukinitvi meščanske šole v Murski Soboti. (Nato je prečital dr. Vestnik resolucije, ki se glasijo:

„Dne 4. septembra 1923 v dvorani hotela Dobraj v Murski Soboti zbrani prebivalci Murske Sobote 1. protestirajo proti ukinitvi meščanske šole v Murski Soboti ter zahtevajo, da prosvetno ministarstvo nemudoma prekličče odlok glede ukinitve, nasprotno pa posveti vso svojo pozornost razvoju te meščanske šole, velepomembne za procvit obrtništva in trgovstva v Murski Soboti in v severnem delu Prekmurja sploh; 2. prosijo višji šolski svet v Ljub-

ljani, da se odločno zavzame za to silo in ukrene vse potrebno, da se pouk v tem šolskem letu začne in nadaljuje v nezmanjšanem obsegu.“

Zbor je sprejel resolucije soglasno z živahnim pritjevanjem, nakar je g. Ahčin zaključil vrlo dobro uspelo zborovanje, ki je pokazalo, da je v Murski Soboti razpoloženje za meščansko šolo in za naobrazbo večje nego si to nekatere vodilne osebe mislijo. S tem uspelim zborovanjem pa se je obenem izrekla nezaupnica vsem, ki so doslej ruvarili proti naši meščanski šoli. Murska Sobota ne želi, da se še kedaj prikažejo ti protivniki v njeni sredi in ne bo trpela nikoli, da igrajo pri nas kako vodilno vlogo.

Domače vesti.

Dolnja Lendava. Sprevod orožnika Postružnika, ki so ga ubili gornjebistriški razbojniki. Vse tri orožnike, ki so je bili skoraj do smrti zbili gornjebistriški tolvaji, so izročili bolnici. Josip Postružnik je kmalu za tem umrl. Obdukcija se je izvršila v mrtvašnici tukajšnjega pokopališča. V sredo, dne 29. avg. ob 3. uri popoldan se je vršil sprevod. Sprevoda se je udeležilo veliko število orožništva in vojakov, prišli so predstojniki uradov in številno občinstvo. Po duhovnem obredu je sodn. svetnik g. dr. Muha na kratko črtal tragično smrt pokojnega Josipa Postružnika. Dolnelendavski pevci pod vodstvom g. učitelja Turka so pokojniku na zadnji poti še zapeli girljivo nagrobnično „Blagor mu, ki se spočije“. Nato se je sprevod promikal proti cesti, do mesta, kjer je čakal pokojnika avtomobil. Pred odhodom je pokojnikov svak, stoječ na avtomobilu skoraj v blaznosti povdarjal, da svojega svaka in rojaka tako ljubi, da njegovega trupla ne pusti tu, v krajih, kjer so ga ubili, marveč ga pripelje domov in v domači grudi položi k večnemu počitku. Med pozdravom orožništva in vojaštva je nato avto oddrdral proti Črenšovcem skozi Bistrico na štajersko stran in da tam položi k večnemu počitku. Bodi mu lahka zemljica slovenska!

K bistričkim dogodkom. Kako so nastale žrtve. Tistega dne je bil pokojni orožnik Josip Postružnik na pošti v Črenšovcih. Že tam in tudi pri gostilni Bauer se je sešel z nekimi ženskami iz Gornje Bistrice (ne s sestro Ivana Balažiča), katere so mu omenjale, kako lahko bi mogli danes dobiti roparja in tata Iv. Balažiča. Pokojni Postružnik in ranjeni orožnik Krump sta se o stvari dogovorila in takoj obvestila še tretjega orožnika Severja, kateri je bil tisti čas v Žiškah. Orožniki so imeli od svojega predpostavljene nalog, na vsak način izslediti in zgrabiti Balažiča. V nasprotnem slučaju bi se njim sploh vsak dopust odbil. Dasiravno orožniki tega ne bi bili smeli storiti, vendar so se z najboljšim namenom in v dobrobit ljudstva v vaseh Bistrice in okolice, preoblekli v civilne obleke, da jih zločinec ne bi spoznal. Po informacijah omenjenih žensk, bi se moral Balažič nahajati pri Kuzmi ali tam kje blizu. Orožniki so ga torej čakali od 11. pa do približno pol 2. ure pri Kuzmi. Ker ga pa tam ni bilo, so šli h Kreslinu. Dognano pa še ni, ali so se dali orožniki kje pokazati ali ne. Gotovo pa je, da je bila množica bistričkih razbojnikov na vse pripravljena, kakor to kaže sledeče: Pri Kreslinu je šel Postružnik po lestvi na senik, dočim je stal, Sever na levi in Krump na desni strani lestve na straži. Ko je bil Postružnik na sredi lestve, je rekel: „Oho, ga že imamo!“ V istem hipu sta spodaj na straži stoječa Sever in Krump slišala iz senika nekaj skočiti neznanu kam. Ko se je Krump okrenil, je v istem trenutku zadobil tako težke udarce, da se je takoj nezavesten zgrudil na tla. Ranjenega Krumpa in Severja, za roke zvezana, sta vlekla pred županovo hišo Miha Veznjak in Franc Zver (bolje rečeno zve-

rinal) Krump je prosil župana, naj jim prinese malo vode za piti in naj obvesti o dogodku orožniško postajo v Črenšovcih, toda zamanj je bila njegova prošnja, dasiravno je župan krstni boter Krumpovi deci. Odgovoril mu je, da to morajo občinski odborniki odločiti. Med potjo v Dolno Lendavo se je seveda isto godilo. Še-le v Hotizi pri gostilni Farkaš, po domače pri „Lizi“, so že na pol mrtvega Postružnika razklenili in mu dali nekaj okrepčil, dočim sta ostala dva siromaka zastoj prosila. Torej tako so ravnali z ranjenimi, da bi najbolj divja žival ne postopala hujše. Omenjamo le mimogrede, da so takim dogodkom krivi voditelji nekaterih strank, ki ščuvaju narod proti onim, ki so prišli od onkraj Mure sem. Videli smo tudi župana! Uradna oseba je! Toda, na mesto, da bi pomiril ljudstvo in ga o zadevi primerno poučil, je nasprotno iz same hinavske hudobije označil na listu kot „Tri tolvuje!“ Dobili smo tudi poročilo od neke uradne osebe, da je v Dolni Lendavi šel nek orožnik na občino radi dveh delavcev, ki bi pomagala delati pri truplu pokojnega Postružnika. Na občini vpraša dotični gosp. orožnika prav laskavo: „A to so oni žandarji ka so kradnoli“. Kam merijo te besede, ni treba ugibati. Nekateri madžaroni bi radi iz tega nesrečnega dogodka kovali kapital in dobili novega netiva za svoje protislovensko delovanje! Preiskavo vodi sodni svetnik dr. Muha, ki se je podal osebno na lice mesta, da ugotovi zapleteni dejanski stan. O zadevi bomo še poročali.

Dobrovnik. Žensko kolo ukradeno. Tu je neki L. N., organ finančne kontrole izpred gostilne Toplak dne 27. avg. ob 2. uri zjutraj ukradel žensko kolo. Lastnik kolesa je bil Štefan Tratnik iz Turnišča. Tat se je odpeljal v Belčince in ga tam prodal za 200 Din. Orožništvu se je posrečilo, izslediti kupca. Kolo so zaplenili, tata pa odgnali na okr. sodišče v Dolno Lendavo, kjer je dobil primerno nagrado. Ta sraka v moški podobi je rodod iz Kupšinec in je še le meseca maja t. l. pristopil k finančni kontroli. Torej tep „kontrolor“.

Adrijanci. Pred dvema letoma je bilo v naši občini izvršenih mnogo ropov in tatvin. Odnešenega je bilo mnogo blaga in tudi mnogo dolarjev. Ker tatvina do letošnjega leta ni prenehala, so orožniki začeli slediti za tatovi. Stiri storilce so že zaprli. Čudno pa je, da so vse štiri osebe, katere so zaprte, premožne. V Prekmurju je zadnji čas vedno več tatov in roparjev, med katerimi se nahajajo tudi bogatejši ljudje. Velika krivda leži tudi na tem, da ljudje tatov nočejo izdati, ampak jih prikrivajo. En tak slučaj je tudi bil v Bistrici, kjer so ljudje rajši napadli orožnike, kakor pa da bi roparja in tata Balažiča izdali.

Pordašinci. Ker je v logu g. Macenauerja ukradel eden bor je bil posestnik O. V. pri sobočkem sodišču obsojen na 3. dni zavora. Če siromak bogatino kaj ukrade, mu ne štejemo to v posebno zlo, da pa krade les kmet, ki vendar ni siromak, to pa res ni lepo.

Lep napredek za Mursko Soboto. V hiši g. Rajha se odpre te dni moderno urejena knjigarna in trgovina s papirjem pod firmo: „Slovenska knjigarna“. Novemu podjetju želimo mnogo uspeha ter smo overjeni, da si bo lastnik podjetja s priznano slovensko pridnostjo in solidnostjo znal pridobiti popolno zaupanje vsega našega občinstva. Knjigarno smo pogrešali že dolgo in zato pozdravljamo novo podjetje prav od srca.

Tedenske vesti.

Grško-italjanski spor. Na grško-albanski meji blizu mesta Janine je neka grška banda napadla italjansko razmejitveno komisijo in vse člane pobila. Zaradi tega je Italija stavila Grški ultimatum, in zahtevala popolno zadoščenje, ker Grki niso takoj ugodili italjanskim zahtevam, so Italjani zasedli grški otok Krf ter grške vojake in policijo, ki so je našli na tem otoku, zajela (zgrabila). Grki so se nato obrnili na Angleže in tudi na Jugoslavijo, zlasti pa na Društvo narodov in prosili, da se naj spor brez boja uredi. Italjani pa se ustijo, da jih Društvo narodov nič ne briga, Angleži pa zopet pravijo, da se morajo tudi Italjani pokoriti in da bodo Italjanom že pokazali, če ne bodo tihi. In zbal so se in sedaj že pravijo, da vojne ne bo. Pa bi tudi bilo smešno, da bi se ljudje vojskovali in milijone ljudi v smrt tirali, ker so slučajno kakoli napadli in ubili par italjanskih ljudi, makar da so to bili oficirji. Se pač vidi, da še ljudje preveč v „uniformah“ tičijo in za pravi in trajni mir nič ne marajo. To pa zaradi tega, ker državo povsod taki vodijo, ki so ves čas vojne doma sedeli in lepo avanzirali, a nikoli niso smodnika poduhali in se niso po trebuhu plazili.

Strahovit potres na Japonskem — 300.000 ljudi mrtvih. Na Japonskem se je 1. septembra 1923 zemlja tako grozovito tresla, da je mnogo mest uničila. Jokohama, Tokio in še mnogo drugih mest je porušeni. Okoli 300.000 ljudi je prišlo pri tem ob življenje. 30.000 hiš je porušeni. Mnogo hiš je zgorelo. Okoli milijon ljudi je ostalo brez strehe. Morje je požrlo kar cele ladje z vsem moštvo in blagom vred. Izginilo je brez sledu. Voda v bližini potresnih krajev je vroča, da že v njej zamrlo življenje. Tako velike potresne nezgode še svet ni doživel.

Vozni red na železniški progi Ljutomer—Radenci—Gornja Radgona—Maribor je sledeči: Iz Ljutomera dohaja jutranji vlak ob 6. uri v jutro, iz Radencev odhaja ob 6. uri 39 min., iz Gornje Radgone ob 7. uri 24 minut in pride v Maribor ob 10. uri 11 minut. — Popoldanski vlak odhaja iz Ljutomera ob 16. uri 10 minut, iz Radencev ob 16. uri 55 minut, iz Gornje Radgone ob 18. uri 4 minute in prispe v Maribor ob 20. uri 56 minut (to je 4 minute pred 9 uro zvečer). Iz Maribora odhaja jutranji vlak ob 6. uri 30 minut, iz Gornje Radgone ob 9. uri 36 minut, iz Radencev ob 9. uri 52 minut in prispe v Ljutomer ob 10. uri 37 minut. Popoldanski vlak odhaja iz Maribora ob 17. uri 4 minute, iz Gornje Radgone ob 20. uri 17 minut, iz Radencev ob 20. uri 29 minut in prispe v Ljutomer ob 21. uri 10 minut (to je 10 minut po 9. uri zvečer). Ta vozni red velja od 1. junija t. l. naprej.

Južno železnico je prevzela naša država v svojo upravo že 1. septembra. K temu koraku se je vlada odločila, ker so uslužbenci južne železnice stavkali in so se gospodje v Beogradu zbal, da bi začeli tudi pri državnih železnicah delavci in uradniki stavkati. V nekem oziru pa moramo vendarle pozdravljati, da je država prevzela to železnico. Južna železnica je namreč last neke francosko-nemške, po večini židovske družbe, ki ima svoj sedež na Dunaju. Nekateri mislijo, da se bo zaradi tega poslabšal redni promet pri Južni železnici, ker je znano, da podjetja, ki so v državnih rokah slabo gospodarijo.

Mi pa menimo, da se bo končno tudi pri državnih železnicah promet uredil (na vzorni progi Murska Sobota—Hodoš seve še ne tako kmalu). Sicer pa prevzem Južne železnice in nikak samovoljen korak naše vlade, marveč je le izvršitev sporazuma, sklenjenega v Rimu, dne 29. marca t. l. med državami, na katerih ozemlju tečejo proge Južne železnice in med družbo samo. Nameščenci Južne železnice pa naj pomislijo, da je bolje, če se jim reže kruh v Beogradu, kakor pa če ga jim režejo na Dunaju.

Trgovci, ki tržijo z manufakturno robo, kupujejo najcenejše v veletrgovini Stermecki v Celju. (Glej oglas!)

Radič je v Ameriki. Kakor poročajo listi, je Radič iz Angleške odpotoval v Ameriko. Med ameriški Hrvati hoče agitirati za svojo republiko.

Popravek. V zadnji številki smo poročali, da se je krvavi dogodek z orožniki odigral v Srednji Bistrici in da je ubiti orožnik Postružnik iz Koroške doma. To je pomotno. Vse to se je vršilo v sosednji Gornji Bistrici in pokojnik ni doma iz Koroške, ampak iz sosednje Štajerske.

Ob sklepu lista je došla vest, da je Nj. Vel. kraljica Marija porodila krepkega dečka. Ob veselem dogodku čestita celokupen narod Srbov, Hrvatov in Slovencev kraljevskemu Domu.

Denar in blago.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 95—96 Din, 100 francoskih frankov stane 547—552 Din, za 100 avstrijskih kron je plačati 0.1350—0.1360 Din, za 100 čehoslovaških kron 283—284 Din, za 100 nemških mark 0.0022—0.00125 Din in za 100 laških lir 412—413 Din. V Curihu znaša vrednost dinarja 6.—cent. (1 centim je 1 para). Od zadnjega poročila je vrednost dinarja zrastle za 25 točk a zopet pada.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 24 do 27 Din, meso od bikov, krav in telic 21 do 22 Din, telečje meso 24 do 27.50 Din, svinjsko meso sveže 35 do 40 Din povsod za 1 kg.

Po čudovito

nizkih cenah kupite letos

volneno blago

za ženske in sukno za moške obleke, kakor tudi vso drugo manufakturno robo v veletrgovini R. Stermecki.

Celje. Trgovci engros-cene. Radi splošnega pomanjkanja denarja treba povsod štediti ter je dolžnost vsakega, da se pelje v Celje in poskusi enkrat kupiti v veletrgovini R. Stermecki.

Slovenska knjigarna v MURSKI SOBOTI

(v Rajhovi hiši na voglu Glavnega trga in Slovenske ulice) je

otvorila svojo prodajalnico.

Velika zaloga leposlovnih, znanstvenih knjig in molitvenikov. — Priporoča vsem uradom ter cenjenemu občinstvu zlasti gg. odvetnikom, obrtnikom, trgovcem svojo bogato zalogo pisalnih in pisarniških potrebščin. P. n. šolskim vodstvom znaten popust za revne učence.

Zaloga tiskovin. — Na razpolago so vse knjige in šolske potrebščine za gimnazijce, meščansko- in ljudskošolske učence.

Novo zidana hiša

v Murski Soboti se proda zaradi izselitve po nizki ceni. Sta 2 sobi, 1 kuhinja, klet, veliko dvorišče. Natančneje se izve v kavarni Boroš v Murski Soboti.

Prodajam kompletno knjižnico

obsegajočo 40 slovenskih leposlovnih in poučnih ter 40 nemških knjig. Vse trdo vezano. Franjo Pretnar, M. Sobota, Kolodvorska ulica 123

Mlinarji v Prekmurju!

Najboljše in najcenejše dela

Prvo jugoslov. mlinostovno podjetje

M. Forstnerič & sinovi

MARIBOR — MELJE

Lovci!

Občinski urad v Brezovcih razglašča, da se vrši dražba občinskega lova dne 22. sept. 1923 ob 14. uri (2. uri popoldne) v občinski hiši v Brezovcih.

Hiša

na lepem mestu blizu dolnjelendavskega kolodvora ob glavni cesti, pripravna za vsako trgovino ali obrt s pet plugi zemlje se proda po ugodni ceni. Več se poizve pri Horvat Vendelinu v Dolnjem Lakošu št. 21 ter na pošti v Rogoševcih.